

Csányi Eszter

A gazdasági szleng használati sajátosságai, egy *pilot study* bemutatása

Csányi Eszter: The characteristics of business slang usage: the presentation of a pilot study

Abstract

The presentation aims to impart the results of research carried out in a pilot study. The purpose of this study was to assess the awareness and use of expressions relating to business slang for the BGF PSZK students and professional economists. Based on the responses, I wanted to explore the frequency of business slang usage and the presumed causes of the differences between professionals' and students' opinions. The respondents' language attitudes, language knowledge, and subjective approach to the language were the focus of the study. In this way I could explore the relationship between the respondents' usage of business slang terms and achieving actual success in the business world.

Key words: business, slang, language use, differences

ÖSSZEFOGLALÓ

Az előadás egy pilot study keretében végzett kutatás eredményeit kívánja bemutatni. A vizsgálat célja az volt, hogy felmérje a BGF PSZK hallgatói, ill. gazdasági szakemberek körében a gazdasági nyelv szleng kifejezéseinek ismertségét, használatát. A válaszok alapján kívántam feltérképezni a szakmai szlenghasználat gyakoriságát, vélhető okait, a szakemberek és a hallgatók véleménye közti különbségeket. A válaszadók nyelvi attitűdje, nyelvi tudatossága, szubjektív nyelvi beállítódása és az a kérdés is tárgyát képezték a tanulmányozásnak, hogy mennyiben látnak összefüggést a megkérdezettek a szakmai szleng kifejezések használata és a gazdasági életben való sikeresség elérése között.

Kulcsszavak: gazdaság, szleng, nyelvhasználat, különbségek

1. BEVEZETÉS, A TÉMA AKTUALITÁSA

A nyelvészeti kutatások egyre növekvő számával folyamatosan nő az igény az újabb és újabb tudományos problémák feltárására is.

A társadalom és a nyelv viszonyának, a végbemenő változások nyelvi jelenségekre, nyelvhasználatra gyakorolt hatásainak tanulmányozása a szociolingvisztika feladatai közé tartozik.

A globalizációs folyamatok előretörésével, a multinacionális cégek terjeszkedésével és egyes társadalmi rétegek elanyagiasodásával mindinkább előtérbe kerül a gazdasági területen való jártasság szükségessége és az ott használt kifejezések ismerete, megértése és alkalmazása. A gazdasági hírek, a gazdasági sajtó a mindennapi élet szerves részévé váltak, melyek speciális nyelvezetének közelebbi bemutatása időszerű és fontos. A rohamosan fejlődő kommunikációs technológiák és az általuk előidézett változások új kihívások elé állítják a nyelvészeket is. Nekik nemcsak alkalmazkodniuk kell mindehhez, hanem képesnek is kell lenniük a tömegek nyelvhasználatának normatív leírására, az egyes jelenségek számba vételére.

A tanulmány célja a gazdasági nyelvben végbemenő változások feltárása, elemzése, ezáltal a tudományos megismerés segítése. A korpusznyelvészeti következtetések levonása, a gazdasági nyelvben előforduló és használt

szleng kifejezések előnyeinek / hátrányainak feltérképezése az alkalmazott nyelvészeti célkitűzések közé tartozik. A dolgozat jelenlegi címe munkacímként szolgál, melyet a disszertáció megírása közben még módosítani kívánok.

2. ELMÉLETI HÁTTÉR

2.1 Argó, zsargon, szaknyelv, szleng fogalmi elkülönítés

Mielőtt a szleng fogalmát meghatároznánk, mindenképpen szükségesnek tartom a négy kifejezés (*argó*, *zsargon*, *szaknyelv*, *szleng*) elhatárolását. Igaz, sokan szinonimaként használják ezeket, azonban ez az eljárás helytelen, mivel ezek a kategóriák a stílus, az érzelmek kifejezése és a kifejező erő szempontjából eltéréseket mutatnak fel. A terminusokban fellelhető azonosság is, mely elsősorban annak tudható be, hogy mindegyikük a szóhasználatra, szókinszre vonatkozik.

Trudgill és Anderson (1990) szerint az *argó* kifejezés a bűnözők nyelvének megnevezésére szolgál. Eredete a francia nyelvben keresendő, ahol azóta is ebben az eredeti jelentésben használják.

Valdek (1999) hasonlóképpen gondolkodik, mikor cikkében az *argó*ról, mint a lecsúszott elemek titkos nyelvéről beszél. Ez a nyelvhasználat Párizsból ered ugyan, de később átlépte a francia határokat és más országokban is egyfajta titkos nyelv meghatározására használták. Valdek megemlíti azonban azt is, hogy az *argó* használói számára egyfajta szakmai funkciót is betöltött, aminek segítségével fel tudták ismerni saját társaikat és kapcsolatot tarthattak fenn a más országból jövő „szaktársaikkal” is. A titkos nyelv elhatárolta őket más „szakmabeliektől”, egy olyan ún. belső nyelv volt, amit csak azok értettek meg, akik maguk is használták, bennfentesek voltak, azonban a kívülállók számára egy „titokzatos nyelv” maradt.

Kennedy (idézik Dumas és Lighter 2002:286) meghatározása a *zsargonra* vonatkozik: „Az a szakszó, amely kizárólag

megnevezőként használatos – függetlenül etimológiájától vagy használóinak társadalmi státuszától –, *zsargon*, és nem szleng.” Definíciója nem tartalmazza részletesen sem a nyelvhasználat egyediségét, sem sajátos jellemzőit.

Szilágyi (1999) értelmezése már több szempontra tér ki. Szerinte a *zsargon* egyfajta sajátos beszédmód, amelynek ismerete és használata régen az előkelő ifjaknak egyfajta előírás volt. Ezzel hangsúlyozták a felső tízezerhez való tartozásukat, és aminek választékos kifejezéseivel elkülönültek az alsóbb néprétegektől.

Véleményem szerint Domasnyev (1999) leírása már jóval részletesebb. Ő is hasonlóképpen vélekedik, mint Szilágyi, mikor azt írja, hogy a *zsargon* nem egy speciális nyelv, hanem egy beszédmód, amit az emberek meghatározott csoportja beszél. A számukra fontos szerepet „játszó személyek, tárgyak és események, ..., feltűnő és egyébként szokatlan megnevezéseket kapnak.” (Domasnyev 1999:191). A *zsargon* kialakulásában szerepet játszik az érzelem, a humor, az irónia, de ezzel fejezik ki valaminek az elutasítását is. Ezek az elemek már leszűkítik a beszédmód jellemzőinek tárházát és segítségünkre vannak a kifejezések egymástól való elhatárolásában is.

A *szaknyelv* meghatározására is többen kísérletet tettek. Bańczerowski a kifejezés alatt (2003) az azonos foglalkozást végző emberek csoportja által kialakított sajátos nyelvet érti, ami az idő múlásával *szaknyelvvé* válik és azt a közösség tagjai sajátjuknak tekintik.

Ugyanakkor Tolcsvai (2000) a *szaknyelvről* egy szakma vagy tudományterület jellegzetes nyelvvaltozatával kapcsolatban beszél. A kifejezés szerinte a szakma fogalmainak, kategóriáinak, módszereinek megnevezéseit foglalja magába és csupán szókészletében különül el az irodalmi nyelvtől vagy a köznyelvtől.

Szabó (2001) felfogása a *szaknyelvről* hasonló. A *szaknyelv* jellemzői alatt egy bizonyos szakmai tevékenységi kör elemeinek szakterületre jellemző nyelvi érintkezését (írott vagy szóbeli), információ cseréjét érti. A *szaknyelvi* szókinsz szókészletét,

megfogalmazási módját tekintve sokszor élesen elkülönül a többi szaknyelvi csoportétól. A *szaknyelvek* bár sokkal gyorsabban fejlődnek és változnak, mint a köznyelv, ugyanakkor rövidebb élettartalmúak is egyben.

Zsemlyei (2009) azt mondja, hogy „A szakszók olyan fogalmakat jelölnek, amelyek egyes szakmákban, tudományágakban, tevékenységi területeken általánosak, nélkülözhetetlenek. Szakszókészlet (terminológia) annyiféle van, ahány fajta szakma, tudományág, tevékenységi terület.” (Zsemlyei 2009: 4)

A fenti szakirodalom tanulmányozása alapján megállapíthatjuk, hogy az *argó* és a *zsargon* terminusokat közel azonos felfogásban alkalmazzák. Mindkét kifejezés mögött fellelhető az egy bizonyos csoporthoz való tartozás ill. a társadalom más rétegétől való elkülönülés vágya.

A *szaknyelv* meghatározásánál is nagyjából megegyeznek a vélemények, még ha Szabó már a használat és a fennmaradás idejére is kitér.

A *szleng* kifejezés konkretizálása már korántsem ilyen egyszerű feladat. Ez részben a fogalom mögött rejlő elképzelések sokasága miatt van, részben pedig összetettségére vezethető vissza. A legtöbben a *szleng* a tolvajnyelvvél, a fiatalok nyelvével, vagy akár egyszerűen egy csoportnyelvvél azonosítják. A mai napig nem létezik azonban egyetlen olyan *szleng*-meghatározás sem a magyar nyelvészetben, mely minden szempontnak megfelelné. Számos kutató tett már rá kísérletet, hogy egy széles körben elfogadható és minden szempontot figyelembe vevő definíciót hozzon létre. A megközelítési módok eltérőek, mégis számos hasonlóság is felfedezhető.

Domasnyev szerint „A *szleng* túlnyomórészt humoros jellegű, széles körben elterjedt és érthető szavak és kifejezések összessége, amelyeket a megszokott irodalmi kifejezések helyett tudatosan használnak.” (Domasnyev 1999:188)

Kis Tamás (1997) szlengkutató a *szleng*et kétféleképpen értelmezi. Egyfelől szó- és kifejezőkészletnek, másfelől egy egyedi

stilisztikai formának tekinti azt. Úgy gondolja, hogy a *szleng*, mint egyfajta beszédműfaj humoros, tréfás kifejezések használatával és az ezekhez tartozó könnyed, laza viselkedéssel jár együtt.

Eble (1999) cikkében egy általa meghatározott korábbi definíciót idéz: „A *szleng* társalgási nyelvi szavak és kifejezések folyton változó csoportja, amelyeket a beszélők társadalmi önazonosságuk, illetve a csoportkohézió megalapozására vagy megerősítésére, vagy egy társadalmi divatáramlattal való azonosulásuk kifejezésére használnak.” (1996:11)

Cseresnyési (1999) úgy fogalmaz, hogy a hétköznapi nyelvhasználatban alkalmazott *szleng* meghatározás eltér a nyelvészeti szakirodalomban fellelhető között. A *szleng*et nem szociolingvisztikai, hanem stilisztikai fogalomnak tekinti. Szerinte (is) mindenképpen el kell különíteni a *zsargon* és a *csoporthely* definícióitól, ugyanis nem a csoport nyelvére, sokkal „inkább a csoport által használt nyelvváltozat bizonyos stílusára vonatkozik.” (Cseresnyési 1999:142)

Kutatási célom szempontjából a leginkább elfogadható *szleng* meghatározást a különböző elhangzott definíciók elemeiből állítottam össze. Én a *szleng*et hétköznapi, humoros nyelvhasználati módnak tekintem, amely mindenekelőtt szókincsében tér el a köznyelvtől. Használói tudatosan és legtöbbször azért alkalmazzák, hogy bizonyos módon elkülönüljenek másoktól, ugyanakkor alkalmazásán keresztül hangsúlyozni tudják összetartozásukat is. Azok, akik *szleng*et használnak beszédük során, teszik ezt mindennapi életükben. Egy bizonyos szakma specifikus kifejezéseinek elterjedése és a társasághoz tartozó többi személy nyelvhasználata, ill. az ő elvárásuk az adott emberrel szemben is indokoltta tehetik az adott szavak alkalmazását.

Többnyire vicces, sokszor ironikus kifejezésekről van szó, amit csak használói, azaz a bennfentesek értenek meg, hisz ők azok, akik ezeket kitalálják és „ragasztják” rá egyes emberekre, tevékenységekre, cselekedetekre. Ennek a „titkos”, sokszor mások által nem

érthető nyelvnek köszönhetően a kívülállók számára elszigetelt kis csoportnak tűnhetnek, amit ők maguk is elismernek, sőt nyelvhasználatukkal hangsúlyozzák, alá is támasztják ezt.

2.2 Gazdasági szleng, szaknyelv

Fontos leszögezni, hogy a *gazdasági szleng* fogalma nem egy a *szaknyelvtől* teljesen különálló nyelvi változat. Mindkettő használói egy bizonyos szakterülethez tartoznak, ők alkalmazzák azokat az adott szakmai meghatározások definiálására, körülírására. A „hivatalos” (szakkönyvekben, publikációkban olvasható) *szaknyelvtől* a *szleng* szókészletében némi - elsősorban lexikológiai - eltérés mutatkozik. Sokszor éppen a *szaknyelvben* nem létező, de a kifejezéséhez mindenképpen szükséges szavak, szófordulatok helyett alkotják meg a *szleng* változatot. A *gazdasági szaknyelv* és a *gazdasági szleng* viszonya olyan, mint pl. a műszaki szaknyelv és a „műhelynyelv”.

A *szaknyelv* a nyelvben levő felső, a szakemberek által használt tudományos nyelvi réteg, mely szabályozott terminológiával bír. A műhelynyelv ez alá tartozik, azonban ez már nem tudományos, kifejezései nem mindig találhatók meg szótárakban. Lazább, tömörebb szóhasználat és a kifejezések gazdag metaforikussága jellemzi [Pusztai 1975]. Zsemlyei [2009] felfogása szerint a műhelynyelv, műhelyszargon része a szakszókészletnek, de ezen belül a szakmai köznyelvhez áll közelebb. Míg azonban a *gazdasági szaknyelv* mind írott, mind beszélt modalitásban is gyakran előfordul, a *gazdasági szleng* elsősorban az élőbeszédben és az ahhoz közel álló írott műfajokban pl. blogokban használatos.

Ha a használók motivációja felől közelítjük meg a problémát, a szociolingvisztikai aspektus kerül előtérbe. A *gazdasági szleng* alkalmazóit nagymértékben az összetartozás, a társadalom többi részétől való elszigetelődés motiválja. Sokan ezt a nyelvhasználatot magával a sikerrel azonosítják. Úgy vélik, hogy aki érti, ill. igénybe veszi ezeket a kifejezéseket, az tagja egy olyan körnek, amelyik eredményes a gazdasági életben.

Fontos szempont még a gazdaságosság. Amennyiben egy régebbi terjedelmes, bonyolult szaknyelvi szószerkezettel találkozunk és az adott terminusra egy egyszerűbb, tömörebb szleng-kifejezést már létrehozunk, akkor annak használatát részesítik előnyben (feltéve, ha a kettő tartalma megegyezik).

Ezzel szemben a *gazdasági szaknyelv* használatát csupán az adott szakmára jellemző speciális terminológia és szókészlet magyarázza. A szakemberek a szakszavakat beszédhelyzettől, nyelvváltozattól függetlenül, közömbös stílusban használják. Céljuk egyedül az adott információ szakszerű közvetítése és a szakmai kommunikáció fenntartása.

3. A VIZSGÁLAT

3.1. A kutatás célja, hipotézisek

A kutatás elsődleges célja, hogy bemutassam a gazdasági nyelvben egyre jobban teret nyerő szleng kifejezések előfordulását, gyakoriságát. A gazdasági szleng leginkább a kötetlen szakmai kommunikáció részét képezi és elsősorban az élőbeszédre jellemző. Mindenképpen figyelemre méltó azonban, hogy a szakmai sajtóban is egyre elfogadottabbak és gyakoribbak ezek a kifejezések.

Vizsgálatomban feltártam a fiatalok nyelvi attitűdjeit, nyelvi tudatosságukat és szubjektív nyelvi beállítódásukat is. Mennyire ismertek számukra a gazdasági nyelvben fellelhető szleng szófordulatok és milyen mértékben használják azokat? A kifejezések megismerésében segítségükre voltak-e tanulmányaik, elsajátított ismereteik?

Kíváncsi voltam arra is, hogy ezek az újonnan megismert gazdasági kifejezések, adott esetben szleng változataik használata mennyire részei a hallgatók szakmai önazonosulásának. Vajon szerintük hozzá tartozik a szakmai sikerességhez a szakmai szleng birtoklása és használata? Van-e jelentős eltérés a hallgatók és a szakemberek véleménye között a szleng használatára vonatkozóan? Nagyobb részben használják-e a gazdasági szakemberek a gazdasági szlenget, mint a hallgatók? A kifejezések alkalmazása kulcsfontosságú

szerepet tölt-e be a felfogások szerint a gazdasági életben való siker eléréséhez?

Hipotéziseim szociolingvisztikai szempontból a következők:

- A két nem nyelvhasználata között különbségek vannak.
- A lakóhely / származás szempontjából eltérések mutathatók ki a gazdasági nyelv használatát tekintve.
- A szülők végzettsége és a hallgatók szakmai választása között szoros összefüggés van.
- A gazdasági szakemberek magas fokon ismerik és használják a gazdasági kifejezéseket.
- A legnagyobb különbségek a gazdasági nyelv használatát tekintve a szakmai motiváció terén (erős azonosulás a szakmai szereppel) tapasztalhatók.

Lexikológiai feltevéseim az alábbiak:

- A szavak / frazémák nagy része képszerű, metaforikus.
- A metonimikus kifejezések előfordulása csekélyebb mértékű, azok ritkábban használatosak a gazdasági nyelvben.

3.2. Szakmai szleng kifejezések csoportosítása, elemzése

A *gazdasági szleng* szókincsének körébe olyan szavak, kifejezések tartoznak, melyeket a szakemberek és a nem közvetlenül szakmához tartozók is ismernek, használnak, de egyelőre nem került be a magas szintű szakmai nyelvhasználatba, pl. szakmai közlemények, tankönyvek „normatív” nyelvhasználatába.

A *gazdasági szleng*-be rengeteg frissen keletkezett szó, frazeológiai egység tartozik. Ezek egy része idegen szóként kerül be az angolból, németből más része belső keletkezésű. Ezek valamely jelenség vagy dolog és egy jól ismert másik hasonlóságára épülnek, ezért rögtön érthető is. A szokásos képzalkotási módon, kognitív metaforák és metonimiák formájában bővül ez a szóállomány. Bańcerowski (2005) szerint a metaforák használatára való törekvés az emberi interakcióban ősidők óta felfedezhető, hiszen lehetővé teszi számunkra, hogy absztrakt

fogalmak egyszerűbb fogalmakkal kézzel foghatóvá váljanak.

3.3. A minta és a vizsgálat módszerei

Mintául a BGF PSZK hallgatóit, és szakembereket vettem. 60 lányt és 60 fiút kérdeztem meg, akik három különböző szakirányt választottak (Pénzügy-számvitel, Gazdaság-menedzsment/Emberi erőforrások, Gazdaságinformatikus szakirány). Az eredetileg 10 fő gazdasági szakemberre tervezett kontrollcsoport létszámát érdemes lenne a későbbiekben jelentősen megnövelni és kibővíteni, a pilot study keretében elvégzett kutatás eredményei miatt. Szándékomban állt gazdasági újságírókkal is kitöltetni a kérdőívet, mivel ők minden nap használják ezeket a kifejezéseket, így feltételezem szerint körükből a valós jelentéshez leginkább közelítő válaszokat kaphatnánk. Sajnos megkeresésemre az újságírók közül senki nem reagált, így őket nem tudtam a kutatásba bevonni.

Egy általam összeállított 15 kérdésből (és néhány alkérdésből) álló, papír alapú kérdőívet tölttettem ki. A kérdések legtöbbje kiegészítendő kérdés, de néhány eldöntendő kérdés is szerepelt. Tanulmányi, ill. szakmai motivációra és szülői háttérre vonatkozóan is voltak kérdések. Gazdasági kifejezések ismeretére, előfordulási helyzetekre, a gazdasági szleng alkalmazási szokásaira stb. kérdeztem rá. Az utolsó feladat („Fordítsa le az alábbi szöveget hétköznapi nyelvre!”) során arra voltam kíváncsi, vajon megértene-e egy gazdasági szleng kifejezésekkel tűzdelt szöveget, ismerik-e ill. ki tudják-e következtetni a szavak jelentését.

3.4. Pilot study

Egy pilot study keretében kérdőívemet 4-4 főiskolai hallgatóval (GM/EE, PÜ/SZV, GI szakirányokon tanulókkal) és 4 gazdasági szakemberrel tölttettem ki. Igaz szerepelnek pl. motivációval, szülői háttérrel kapcsolatos kérdések is (pl. 3-7. kérdések), azonban most a nyelvi adatokra helyezem a hangsúlyt és ezeket ismertetem röviden néhány fontosabb kérdésre kitérve. Az előzetes felmérés alapján a

válaszokban nem tudtam kimutatni gender alapú különbségeket, lehetséges azonban, hogy egy nagyobb korpuszon esetleg más eredményre jutnék. A nyolcadik kérdésre („Sok idegen szót tanult a gazdasági élettel kapcsolatban tanulmányai során? Írjon példákat!”) minden egyes válaszadó igennel felelt, a tanulmányok során elsajátított új kifejezések számát a kilencedik kérdésben megszerűsítették is. A beírt szám adatok meglehetősen nagy szórást mutatnak, 5-2500 terjednek. Egy szakember a „sok ezer” kifejezést is megadta, viszont többször (2) szerepelt a „Főként idegen nyelven” válasz is.

Az 1. táblázatban a nyolcadik kérdésre adott válaszokból olvashatunk néhányat. A hallgatók körében egyöntetűen megállapítható

volt, hogy a pénzügy / számvitel területről szerepelt a legtöbb a példa, ami a főiskola sajátosságainak tudható be, hisz a pénzügyi, ill. számviteli tárgyakra tanulmányaik során nagyobb hangsúly helyeződik.

A gazdasági szakembereknél a nap, mint nap hallható gazdasági kifejezések jelentek meg. Néhány szó mindkét válaszadói körnél megtalálható volt pl. infláció, konjunktúra, recesszió. Véleményem szerint ezek azok a kifejezések, amelyeket minden nap hallhatunk a médiában, olvashatjuk újságokban, interneten. Éppen ezért úgy vélem, hogy ezek nem feltétlenül új kifejezések, hanem sokkal inkább azok a válaszok, melyek a válaszadók emlékezetében élénkebben élnek.

GM/EE SZAKIRÁNY	PÜ/SZV SZAKIRÁNY	GI SZAKIRÁNY	SZAKEMBEREK
konjunktúra (4), infláció (4), cash-flow (4), GDP (3), deviza (2), részvény, kötvény, költség, fizetési mérleg	infláció (4), ÉCS (4), off-shore (3), részvény (2), értékvesztés (2), opció, tőzsde	infláció (3), GNP (3), GDP (2), költségvetés, recesszió, retorzió	infláció (2), konjunktúra (2), recesszió, amortizáció

1. táblázat (Sok idegen szót tanult a gazdasági élettel kapcsolatban tanulmányai során? Írjon példákat!)

Érdekes eredményt kaptam a tizedik kérdésnél („Volt olyan gazdasági kifejezés, amelyet már ismert, csak eddig más szituációban használt? Melyek ezek?”). A szakemberek a „Nem” ill. a „Volt, de nem emlékszem” válaszokat adták. Viszont a hallgatói csoportok mindegyikénél szerepeltek a *mérleg, számla, piac, költségvetés* szavak. Nyilvánvaló, hogy a diákok szókincse sokkal intenzívebben formálódik az oktatás hatására, így a kifejezőkészségük is folyamatosan alakul. A szakemberek tanulmányai már régebbre nyúlnak vissza, és azok a szavak, melyeket iskoláik előtt esetleg más szituációban vagy másként használtak, azok ma már aktív szókincsük részévé váltak és az esetek többségében a megfelelő szövegkörnyezetben tudják őket alkalmazni.

A tizenkettedik kérdésnél („Jónak találja, hogy a gazdasági szakemberek másként beszélnek, mint a hétköznapi emberek?

Indokolja meg választát!”) igen eltérő megnyilvánulások születtek. A diákok válaszaik mindkét végletet tartalmazták, az abszolút helytelenítéstől a teljes egyetértésig. Érdekes, hogy a megkérdezett szakemberek többsége nem ért egyet az egyedi szóhasználattal, viszont egyikük (egyetlen támogatóként) utalt a *zsargon* (még ha a *zsargon* nem is felel meg teljes egészében a szleng jelentésének) használatának közösség összetartó szerepére is. A következőkben olvashatunk néhányat a megadott válaszok közül, az elitőlőtől az egyetértőig haladva.

- *nem, mert a lakosság 90%-a nem érti (SzakEmber)*
- *nem, mivel speciális tudás hiányában így próbálnak okosabbnak tűnni (SZE)*
- *nem, úgy gondolom, ha egy szakág tudományosságát azzal igazolja, hogy*

- szakkifejezéseket, idegen szavakat használ, az nem hiteles (SZE)
- nem igazán, mert sokszor imádják a szakzsargont és más emberek nincsenek tisztában a jelentéssel és sok fontos információtól elesnek
  - nem, mert az emberek nem látják át a gazdasági helyzetet és a tájékozatlanság sajnos rossz döntéseket szülhet, másrészt természetes, hogy egy szakember szakkifejezéseket használ, így jobban ki tudja fejezni magát
  - nem vélem túlságosan másnak, néhány könnyen megtanulható, megérthető szón kívül teljesen érthető
  - az intelligencia, a jó beszédkészség hozzá tartozik a gazdasági szakemberek tulajdonságaihoz és sajátos nyelvük azok számára is meggyőző, akik ezt esetleg nem értik
  - igen, mert ebből is látszik magas fokú képzettségük és jártasságuk a témában
  - minden szakma használ szakzsargont, erősíti az összetartozás érzését (SZE)
- Végül az utolsó feladat néhány válaszára térek ki (ld. kérdőív 15. kérdés).
- Itt egy gazdasági szleng kifejezésekkel ellátott szöveget kellett „lefordítani” hétköznapi nyelvre. A kiértékelt kérdőívek vegyes képet mutatnak. Mindenképpen bővíteni kell a megkérdezettek számát egy szélesebb körű kutatás keretében ahhoz, hogy érdemi eredményeket tudjak felmutatni, ugyanis üresen hagyott kérdőíveket is kaptam vissza. Mint ahogy már korábban is utaltam rá, elsősorban a szakemberek számának emelésére gondolok, hogy közel ugyan annyi válaszadó legyen, mint a hallgatók létszáma. Volt, aki „Túlságosan erőltetettnek tartotta a kifejezéseket”, egy szakember jelezte, hogy szerinte ilyet nem írnak le újságban (igaz utána nézett és megtalálta az interneten) és többen írták azt, hogy „Ezek a kifejezések így jók, nem kell őket átírni”. Ez is mutatja, hogy a gazdasági szlengben használt sok kifejezés már annyira elterjedt és megszokottá vált, hogy nem érezzük azokat furcsának, szokatlannak, hanem elfogadjuk és használjuk őket. Sok olyan összefüggés volt, amelyet szinte mindenki jól nevezett meg (2.a. táblázat), azonban akadtak abszolút félreértelmezett szavak / szófordulatok is (2.b. táblázat).

köhögő autóipar (gyengélkedő autóipar)	részvénypiaci rali (gyors részvényárfolyam emelkedés)	a Richter Kínát vette célba (a Richter Kínában akar befektetni)	halvány életjelet mutat a gazdaság (kis mértékben javul a gazdaság)	nyári holt szezon (nyári eseménytelen időszak a tőzsdén)
gyenge autóipar, autóipari válság, autóipar leszakadása, gyengén működő autóipar;	részvénypiaci pezsgés, részvényárfolyamok hektikus változása, jelentős változás a részvénypiacon	a Richter a kínai piacon próbál terjeszkedni, a Richter kínai befektetéseket tervez, a Richter Kínába fektet be, a Richter a kínai piacokat vette célba	gyenge működést mutat a gazdaság, a gazdaság gyengén muzsikál (SZLENG !!!), nem volt nagy mozgás a gazdaságban, a gazdaság csak elenyésző eredményeket produkál	nyári stagnálás, nyári, sok szempontból történések nélküli időszak, nyári uborkaszezon (SZLENG !!!), nyári csendes kereskedés

2.a. táblázat Helyesen átirított kifejezések

oldalazgat a kurzus (nincs árfolyamváltozás)	ingatlanpiaci buborék (ingatlan árak gyors erősödése)	az arany pengeélen táncol (ingadozik az arany ára)	bezsákolják a devizát (devizakötvényt bocsájtottak ki)
a próbálkozás kevés, stagnál a gazdaság, megy az óra, könnyedén szökdécsel a csapat	ingatlanpiaci meggondolatlan befektetések, ingatlanpiac változatlansága, ingatlanpiaci verseny, ingatlanpiac rossz helyzete	az arany árfolyama esik, veszik az aranyat, az arany stabilan áll, nem lesz kritikus az arany ára	fixálják a devizát, megnövekednek a deviza eladások, devizák nőnek (?), felvásárolják a devizát

2.b. táblázat Félreértett kifejezések

4. ÖSSZEGZÉS

A gazdasági nyelv, ill. szleng folyamatos változáson megy keresztül, melynek közelebbi vizsgálata az aktuális és elengedhetetlen nyelvészeti problémák közé tartozik. A nyelvész feladata, hogy javaslatokat tegyen az alkalmazhatóságra, értelmezési lehetőségekre.

A pilot study eredményei alapján megállapítottam, hogy a megkérdezettek kellő metanyelvi tudatosság híján sokszor félreértették a kérdéseket, és a szakemberek számát mindenképpen növelni kell egy reálisabb eredmény elérése érdekében. Ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy a szakemberek válaszaiknak megfelelően

(12. kérdés: Jónak találja, hogy a gazdasági szakemberek másként beszélnek, mint a hétköznapi emberek? Indokolja meg választát!) valóban olyan gazdasági szóhasználatot alkalmaznak-e, amelyet mindenki megért? Érthető-e mindenki számára egy bizonyos kifejezés, szó csak azért mert magyarul van? Különbséget kell tennünk ugyanis egy nyelvi jel és az általa közvetített denotátum között (pl. piac vagy mérleg fogalma). Egy szó, még ha magyarul is van, nem biztos, hogy egy gazdasági szakember és egy hétköznapi ember számára is ugyanazt a fogalmat jelenti. Ismernünk kell a mögöttes tartalmat, szövegkörnyezetet, hogy a jel és a jelentés egyértelművé váljon.

BIBLIOGRÁFIA

- [1] Andersson, L. – Trudgill, P. (1990): A szleng. In: Fenyvesi A.–Kis T.–Várnai J. Sz. (szerk.): *Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). (Szlengkutatás 3.)* Debrecen. 247-260. http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/szl_kut/03miaszl/index.php, letöltés dátuma: 2013.10.13.
- [2] Bańcerowski J. (2003): A szaknyelvek szerepe a civilizációs fejlődésben. *Magyar Nyelvőr.* (127. évf.). 3.sz., 277-282.p. <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1284/128406.pdf>, letöltés dátuma: 2013.10.13.
- [3] Banczerowski J. (2005): A pozitív érzelmek konceptualizálásának néhány kérdése. *Magyar Nyelvőr.* (129. évf.). 1.sz., 71–77.p. <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1291/129105.pdf> Letöltés dátuma: 2013.09.20.
- [4] Cseresyéni L. (1999): Esszé a szlengről. In: Fenyvesi A.–Kis T.–Várnai J. Sz. (szerk.): *Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). (Szlengkutatás 3.)* Debrecen. 141–56. <http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/tanulmanyok.php>, letöltés dátuma: 2013.10.15.

- [5] Domasnyev, Anatolij I. (1999): Társalgási nyelv, szleng, zsargon. In: Fenyvesi A.–Kis T.–Várnai J. Sz. (szerk.): *Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). (Szlengkutatás 3.)* Debrecen. 183–95. <http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/tanulmanyok.php>, letöltés dátuma: 2013.10.13.
- [6] Dumas, B. K. – Lighter, J. (2002): Nyelvészeknek való-e a szleng szó? In: Fenyvesi A.–Kis T.–Várnai J. Sz. (szerk.): *Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). (Szlengkutatás 4.)* Debrecen. 277–291. http://mnytud.arts.unideb.hu/szleng/szl_kut/04_111ev/tartal.htm, letöltés dátuma: 2013.10.15.
- [7] Eble, C. C. (1999): Szleng. In: Fenyvesi A.–Kis T.–Várnai J. Sz. (szerk.): *Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). (Szlengkutatás 3.)* Debrecen. 227–33. <http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/tanulmanyok.php>, letöltés dátuma: 2013.09.21.
- [8] Kis T. (1997): Szempontok és adalékok a magyar szleng kutatásához In: Kis T. (szerk.): *A szlengkutatás újtjai és lehetőségei. (Szlengkutatás 1.)* Debrecen: Kossuth Egyetemi Kiadó. 237–96. <http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/tanulmanyok.php>, letöltés dátuma: 2013.10.15.
- [9] Kruuspere, V. (1999): Mi az argó? In: Fenyvesi A.–Kis T.–Várnai J. Sz. (szerk.): *Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). (Szlengkutatás 3.)* Debrecen. 165–68. http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/szl_kut/03miaszl/index.php, letöltés dátuma: 2013.10.13.
- [10] Tolcsvai Nagy G. (2000): *Nyelvi fogalmak kisszótára*. Budapest: Korona. <http://alknyelvport.nytud.hu/kutatas/szaknyelvek>, letöltés dátuma: 2013.10.13.
- [11] Pusztai I. [1975]: Szaknyelv és műhelyzsargon. *Magyar Nyelvőr*. 99: 395–404. http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/tanulmanyok/mny-nyr/pusztai_istvan1975.pdf, letöltés dátuma: 2013.10.20.
- [12] Szabó I. M. (2001): A magyar szaknyelvi-kommunikációs kultúra az ezredfordulón. A tudományos műhely problémái. *Magyar Tudomány*. 2001/6. 171–173.p. <http://www.matud.iif.hu/01jun/szabo.html>
- [13] Szilágyi N. S. (1999): A csoportjellegű szövegek. In: Fenyvesi A.–Kis T.–Várnai J. Sz. (szerk.): *Mi a szleng? (Tanulmányok a szleng fogalmáról). (Szlengkutatás 3.)* Debrecen. 9–12. http://mnytud.arts.klte.hu/szleng/szl_kut/03miaszl/index.php, letöltés dátuma: 2013.10.20.
- [14] Zsemlyei J. (2009): *A mai magyar nyelv szókészlete II. rész*. Részletek a A mai magyar nyelv szókészlete és szótárai című egyetemi jegyzetből. Kolozsvár: Erdélyi Tankönyvtanács, Kolozsvár, 2002. <http://www.nyeomszsz.org/orszavak/pdf/ZsemlyeiNyugatba.pdf>, letöltés dátuma: 2013.10.20.

INTERNETES FOLYÓIRATOK, OLDALAK

- [1] www.uncp.edu/home/canada/work/allam/1914-/language/slang.htm
- [2] www.forexbazis.hu
- [3] www.hvg.hu
- [4] www.metropol.hu
- [5] www.napi.hu
- [6] www.nol.hu
- [7] www.penzcentrum.hu
- [8] www.portfolio.hu
- [9] www.privatbankar.hu
- [10] www.profitline.hu
- [11] www.vg.hu

Kérdőív a gazdasági szleng használatáról

Tisztelt Válaszadó!

A kérdőív kitöltésével egy nyelvi kutatásban vesz részt. A válaszadás önkéntes, a kitöltő személye nem azonosítható. A kérdésekre adott válaszokat kizárólag a tudományos munkához használjuk fel.

1. Ön neme? férfi nő
2. Hol él? falu város nagyváros
3. Mi szülei végzettsége?
apa 8 általános érettségi főiskola/egyetem egyéb
anya 8 általános érettségi főiskola/egyetem egyéb
4. Milyen területen dolgoznak/dolgoztak szülei?
apa
 pénzügy/számvitel/menedzsment mérnök szállítás/logisztika oktatás/tudomány
 kereskedelem környezet/mezőgazdaság marketing/média/művészet egészségügy
 jog/közigazgatás ipar szolgáltatás egyéb
anya
 pénzügy/számvitel/menedzsment mérnök szállítás/logisztika oktatás/tudomány
 kereskedelem környezet/mezőgazdaság marketing/média/művészet egészségügy
 jog/közigazgatás ipar szolgáltatás egyéb
5. Az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?
 érettségi főiskola/egyetem egyéb
6. Milyen szakirányon tanul/tanult? Miért ezt választotta?
7. Mely területen dolgozik? Miért ezt választotta?
8. Sok idegen szót tanult a gazdasági élettel kapcsolatban tanulmányai során? Írjon példákat!
9. Mit gondol, hány új szóval gyarapodott a szókincse tanulmányainak köszönhetően?
10. Volt olyan gazdasági kifejezés, amelyet már ismert, csak eddig más szituációban használt? Melyek ezek?
11. Családjában használnak gazdasági kifejezéseket? Írjon példákat!
12. Jónak találja, hogy a gazdasági szakemberek másként beszélnek, mint a hétköznapi emberek? Indokolja meg válaszát!
13. Okozott Önnek nehézséget a mások által használt szavak, kifejezések megértése, ill. elsajátítása? Írjon példákat!
14. Érezte magát kívülállóknak néha gazdasági szakemberek társaságában beszédük miatt? Miért? Írjon ilyen szituációról!
15. Fordítsa le az alábbi szöveget hétköznapi nyelvre!

Amikor csak egyszerűen *oldalazgat a kurzus*

A hazai *tőzsdén* délelőtt csak *ácsorgás* volt tapasztalható, ami elsősorban a *köhögő autóparnak* és a *forint tikkelésének* tudható be. Ehhez hozzájárult, hogy a *forint arcán is csattant a GDP pofon* és *elkenték a száját*. Bár *Európa szétcsapta a két hónapos piaci bulit* és ezért *lejjebb adta a BUX*, de még így is a *mezőny egyik éllovasa* maradt.

A *Richter Kínát vette célba*, az *Apple felfedheti lapjait* és a *kólaprofit is felbugyogott*, azonban mindez nem *robbantotta fel a tőzsdét* és nem emiatt *végezték ki a Groupont*.

Híába a *részvénypiaci rali* és az *ingatlanpiaci buborék*, *derékba tört az euró zóna fellendülése* és így a *falevél is alig rezdült a tőzsdén*.

Az amerikai gazdaság is csupán *halvány életjelet mutat*, ami arról tanúskodik, hogy *homokszem került a gazdaság gépezetébe* és ezért nem várható el, hogy *tépik a bőrzéket*.

Reméljük, hogy a *nyári holtseason* után *bezsákolják a devizát* és az *arany sem táncol már pengeélen*. A *költségvetési szakadék hatására* lesznek, akik *óriásit kaszálnak* és a *gazdaság kifelé mászik a gödörből*.